

crkve, otimali biskupski dvori i iz školâ i samostana s oružanom silom tjerali goloruki redovnici i redovnice.

Nadode svjetski rat. Već prvi mjesec stajao nemili Prus pred vratima Pariza.

U taj sudbonosni čas trebala Francuska svu svoju djecu, a osobito onu, što su zastupala načela vjere, požrtvovnosti i samozataje. U kut potisnuše i ukloniše brzo čeljad kova Andréjeva i Pelletanova, jer već samim imenom svojim predstavljahu poraz, nemoral, nedisciplinu i strančarstvo. Silna je potreba nastala onih divnih muževa i časnika, kojima su prije izdajnički ništili budućnost, i u najintimniji život slali im uhode i doušnike pa vladi javljali, ako se koji usudio zaći u crkvu na molitvu ili svoje dijete slati u katoličku školu na vjeronauk... Šta bi bilo danas od Francuske, šta od Engleske i svesilne Italije, da se nije našlo generalâ, kao što su jedan Gouraud, jedan *Mangin*, jedan de Castelnau, Foch i toliki drugi, koji bjehu ne samo uvjereni katolici, već muževi unutaršnjeg dubokog uvjerenja i svećeničkog zaista duha i osjećaja!

Sad iza rata nema više prijašnjega progonstva; ne viđaju se više komesari na čelu oboružane policije, da provaljuju u crkve i samostane: jer, da danas dođu, na crkvenim bi vratima grunuli prsa o prsa s katolicima okićenima ratnim krstom, vojničkom medaljom, pače samim znakom počasne legije.... Živjela sloga crkve i države. Župnik ruku o ruku s gradskim načelnikom, biskup ruku o ruku s načelnikom okruga, država ruku o ruku sa zastupnikom sv. Petra u Rimu! — Stoji do sviju, da ovako bude i u državi SHS. (JEK).

„SVJETOVNI NAZOR“.

I u nas upotrebljava se riječ: „Svjetovni nazor“. Ta je riječ vrlo neodređena, a što je najgore loš je surogat za one stvari, mjesto kojih se tobože upotrebljava. „Svjetovni nazor“ ima i svoju povijest.

1. Tom se riječi rado služe oni, kojima je vrlo teško izgovoriti riječ: religija; a u drugu ruku hoće da svoje naziranje o svijetu i životu oslobode od utjecaja religije i postave tobože na filozofijsko stanovište. Isto to rade i oni, makar i nesvijesno, koji pred „Svjetovni nazor“ meću „kršćanski“. Dakako, kad bi se uvijek pod riječju „kršćanski“ ono razumijevalo, što se mora razumijevati, naime pravo, potpuno, jedinstveno kršćanstvo, utjelovljeno u Crkvi katoličkoj, bilo bi dobro, i „kršćanski svjetovni nazor“ ne bi trebao biti tako zazoran naziv. Tek riječ „nazor“ trebalo bi zamijeniti hrvatskijom i filozofski ispravnijom riječi.

„uvjerenje“. Ali se nažalost uobičajilo pod „kršćanski“ razumijevali nešto, čega nema u svijetu, što je samo u glavama ljudskim, što je tobože zajedničko svim kršćanskim crkvama. Uistinu pak takav „kršćanski svjetovni nazor“ nije više kršćanski. I na takovoj fantastičkoj tvorevini grade ljudi politiku, znanost, umjetnost, odgoju pojedinaca i naroda, itd. Koje dakle čudo, ako na „kršćanskom svjetovnom nazoru“ nastaju čudne kršćanske zgrade: kršćanski socijali, kršćanski demokrati, kršćanski nacionalci, kršćanski esteti, kršćanski literati, itd.

U tim imenima ima mnogo svega: i socijalizma i demokratizma i nacionalizma i estetizma i literatstva, svega, baš svega; samo kršćanstva malo, vrlo malo, ili da pravo kažemo ništa, jer je pravo kršćanstvo nedjelivo, od njega ne smije da otpadne ni jedan jota, nijedan zarez.

I ako jedan jota otpane, više nemamo pravo kršćanstvo, ono Kristovo, koje je ustanovljeno, da se po njemu čovječanstvo spasi, oslobodi od grijeha i zadobije vječno blaženstvo.

2. Druga je neprilika s „kršćanskim svjetovnim nazorom“, što se pod njim obično razumijeva samo skup ideja, misli; baš onako, kako se i u kojem filozofskom sistemu nalazi skup nazora. Razumije se, da takav „kršćanski svjetovni nazor“ nema nikakova posla s ljudskom voljom, s ljudskim djelovanjem. — Takav „kršćanski svjetovni nazor“ stvar je vrlo lagodna; pod njegovom kapom može se i neznabožački živjeti i raditi. Tako je historija doživjela, da su ljudi okupljeni pod zastavom „kršćanskog svjetovnog nazora“ i stojeći na „kršćanskoj bazi“, nesamo nekršćanski živjeli i radili već i nekršćanski mislili. I svijet je stao i gledao te čudne ljude.

Kršćanstvo nije samo ideja, ono je život, živi organizam, kome je Krist nevidljiva a Papa vidljiva vrhovna glava. Kršćanin je član jedne, svete, katoličke i apostolske Crkve. Kršćanin je ud tajanstvenog tijela Kristova. Kršćanski život je život u Crkvi i po duhu Crkve; kršćanski rad je rad u Crkvi i po duhu Crkve, ili kršćanski život je obnavljanje života Kristova, kršćansko djelovanje je Kristovo djelovanje, kršćansko mišljenje je Kristovo mišljenje.

Ostavimo blijedi, neodređeni, prazni „kršćanski svjetovni nazor“ a prigrlimo živo Kristovo kršćanstvo, ostvareno jedino u rimokatoličkoj Crkvi.

DOPIS,

Praha, 16. I. 1921.

Možda će Vaš zanimati koja riječ o prilikama katolicizma u češkom narodu, koji je nadaleko ozloglašen kao tobožnji protivnik katoličke Crkve